

ROKODELSKA SHEMA (za rokodelsko panogo/rokodelski izdelek)

Rokodelska panoga	GLASBILARSTVO - IZDELOVANJE GLASBIL
	1. IZDELOVANJE LJUDSKIH GLASBIL (Kandidat lahko izbira med izdelkoma.) a. LONČENI BAS b. TRSTENKA 2. GOSLARSTVO a. IZDELOVANJE VIOLIN b. VZDRŽEVANJE VIOLINE (VZDRŽEVANJE LOKA ZA VIOLINO)

PEDAGOŠKO ANDRAGOŠKO USPOSABLJANJE	Predlagano število ur pedagoško andragoškega usposabljanja
Psihologija: - temeljni dejavniki za razvoj osebnosti (adolescenca, puberteta, tipične značilnosti mladostnika, biološke in socialne potrebe), - učni stili, - motivacija. Komunikacija: - potek komuniciranja (delež v komuniciranju, poslušanje, nebesedno komuniciranje, pogoji za uspešno komunikacijo, prvo srečanje, razgovor in dober vtis, poslovni bonton, komunikacija z udeležencem). Ergodidaktika: - ergonomija (najpomembnejši vplivi okolja na človeka v delovnem procesu, pridobivanje znanja v urejenem okolju, dejavniki, ki vplivajo na varno delo, pomen varovanja okolja, podjetniško vedenje v delovnem okolju). Načrtovanje procesa praktičnega usposabljanja: - temeljni dejavniki praktičnega usposabljanja z delom, - mentor (bistveni poudarki odnosa mentorja do udeleženca, osnovne naloge mentorja, lastnosti dobrega mentorja, načrtovanje izvajanja rokodelske naloge). Načela uspešnega usposabljanja: - postopno in sistematično usvajanje znanj, nazornost, aktivnost, povezanost teorije in prakse, individualizacija, - kako pridobivamo znanje in spretnosti.	Teoretični del: 6 ur

Metode praktičnega usposabljanja z delom: - temeljni dejavniki praktičnega usposabljanja z delom (strokovni in vsebinski del, pedagoški in metodični del, materialno tehnični del priprave), - metode za izvedbo praktičnega usposabljanja (besedne metode, metoda demonstracije, metoda posnemanja, metoda štirih stopenj). Vrednotenje pričakovanih izidov: - preverjanje znanj in spretnosti.	Delavnice: 6 ur
---	--------------------------------------

VSEBINE PRAKTIČNEGA USPOSABLJANJA 1. IZDELOVANJE LJUDSKIH GLASBIL a. LONČENI BAS b. TRSTENKA - poznavanje in obvladovanje lončarstva, - poznavanje živalskih materialov te njihovih lastnosti, - poznavanje zakonitosti zvoka glede na lastnosti materialov, - poznavanje in obvladovanje priprave trstike, - poznavanje naravnih materialov te njihovih lastnosti, - poznavanje zakonitosti zvoka glede na lastnosti materialov. Kandidat lahko izbira med izdelkoma.		Predlagano število ur praktičnega usposabljanja 16 - 35 ur
Materiali in njihove lastnosti	LONČENI BAS Glineni lonec : - izdelan mora biti iz kakovostne gline po možnosti slovenskega izvora, - oblika mora biti izrazito trebušasta z ukrivljenim zgornjim robom, - najmanjša višina lonca je 18 cm, - lonec je bil tradicionalno črne barve, ker so ga uporabljali v črni kuhinji.	<i>Čas priprave materiala za lončeni bas: 10 ur</i> <i>Čas priprave materiala za trstiko: 15 ur</i>

	SVINJSKI MEH - svinjski meh mora biti prožen, da zadrži lastnosti in doseže trajnost, - tradicionalno je sicer zdržal nekaj dni igranja in veselja. SIRKOVA PALICA - sirkova paličica ali stružena in lakirana bukova paličica, - tradicionalno se je uporabljal sirk, a ker se zelo hitro obrabi, se namesto njega lahko uporabi bukova paličica, bukova paličica mora biti pravilno stružena in obdelana z lakom, - konopljna vrvica dveh različnih debelin, - črna barva na vodni osnovi (ki daje vtis uporabe lonca v črni kuhinji iz zgodovine). TRSTENKA: – trstika, ravna, pravilne debeline, trdnosti in velikosti. Dve enaki leseni deščici: – gladki, pravilne širine in debeline. Vrvica: – najboljše je dreto ali močna, neelastična črna vrvica, – smrekova smola ali plutovinasti čepki primernih debelin za trstenko.	<i>Čas izdelave izdelka (lončeni bas): 30 ur</i>
--	---	---

Orodja in naprave

LONČENI BAS:

- dovolj velik in zračen prostor za sušenje svežih mehurjev,
- zaščita tal, dovolj kakovostna za zaščito pred kapljanjem in dovolj vpojna, da vpije kapljice,
- s plastiko obdana jeklena žica,
- plastični ali železni škafi,
- kompresor za pihanje zraka (za pripravo mehurja),
- ventilator in grelno telo za sušenje mehurjev,
- zamrzovalnik,
- škarje, vrečke za zamrzovanje, čopiči, kovinski zatiči, majhne, precizne klešče, ozek in visok tulec za lak,
- stružnica,
- obodna žaga,
- tri granulacije brusnega papirja.

TRSTENKA:

- škornji,
- mačeta,
- srp ali žagica,
- suh, zračen prostor za sušenje trstike,
- dobro osvetljena delovna miza,
- zelo oster nožek za rezanje trstike,
- brusni papir,
- prenosni plinski gorilnik,

	– okrogle lesene paličice za vstavljanje plutovinastih čepkov ali smole, – kovinska okrogla paličica za topljenje čebeljega voska, – instrument za ugaševanje tonov.	
Tehnologija izdelave (prednost imajo tradicionalne tehnike izdelave): 	LONČENI BAS - Paličica Tradicionalna sirkova paličica ne potrebuje obdelave; ima krajši rok trajanja in s tem seveda celotno glasbilo. Biti mora le ravno prav široka in visoka. Bukovo paličico, ki traja zelo dolgo, ostružimo na okroglo in konusno obliko ročaja čopiča. Nato jo o brusimo in lakiramo. Biti mora ravno dovolj gladka in tudi ravno dovolj hrapava, da ustvarja pravilno trenje. Ko je paličica popolnoma suha, ji na spodnjem, debelejšem delu z obodno žago ali rezkarjem vrežemo utor. - Lonec Glinen lonec mora biti kakovosten in pravilne oblike – trebušast, dovolj velik in z dovolj navzven zavihanim robom, velikost najmanj 18 cm. Lonec pobarvamo tako, da po svojem videzu čim bolj spominja na lonce, ki so jih uporabljali v črnih kuhinjah. Barva ne sme puščati sledi in ne sme bledeti. Priporočljivo je, da je barva na vodni osnovi. Lonec mora biti pobarvan, tako da je odporen na vodo.	

- Svinjski meh

Svež svinjski mehur, ki mora biti dovolj velik za odprtino lonca, napihnemo kot balon. Pazimo, da ne poči in nima luknjic. Obešenega sušimo na kaveljčkih, različne debeline in velikosti zahtevajo različen čas sušenja. Posušimo ga v čim krajšem času. Ko je mehur suh, odrežemo vrat in ga namočimo v hladno vodo. Pogosto ga izpiramo in postopek ponavljamo nekaj dni. Odcejenega sortiramo in zamrznemo, ker gre za sezonski material, ki ni na voljo kadarkoli.

Sestavljanje:

Odmrznjen, pripravljen mehur privežemo na utor na paličici s tanko konopljino vrvico. Pomembno je, da pri-trditveni vozec ne moti igranja, pomembno je tudi, da paličico navežemo na sredino najlepšega dela mehurja. Meh s paličico razpremo kot dežnik in ga poveznemo na odprtino lonca. Pazimo, da je paličica čim bolj na sredini odprtine. Z malo debelejšo konopljino vrvico privežemo mehur na lonca tako, da ga drži navzven obrnjen rob lonca.

Glasbilo postavimo v zračen in suh prostor (lahko pod ventilator, sušilnik zraka ipd.). Po treh dneh sušenja je večina mehurjev suha. Naknadno je treba mehur pripraviti, da mu omogočimo dolgoletno uporabo. Preparat je rezultat dolgoletnega raziskovanja.

1. faza: 15 ur

TRSTENKA:

1. faza:

Na nahajališču kakovostne trstike posekati trstiko čim bolj ob tleh. Uporabijo se lahko prvi trije, največ prvi štirje spodnji členki – seveda, če so dovolj kakovostni (trdnost). Rezanje trstike čim bolj ob členkih, tako da sta odprta oba konca. Sušenje v zračnem in suhem prostoru, dokler trstika ni popolnoma suha (tudi leto dni).

2. faza:

Sortiranje paličic/cevk po premeru luknjic. Odločitev za izdelavo velikosti trstenke in s tem pripravo ustreznega števila trstičnih paličic (17 ali 21). Paličice narežemo po dolžinah (glede na to, kateri ton paličica zahteva in katere trstenke izdelujemo). Priporočen je približen izris končnih velikosti posameznih paličic/cevk, tako kot bodo stale v končni značilni obliki dvostranskih slovenskih trstenk.

3. faza:

Cevke (vseh 17 ali 21) položimo med obe deščici in jih z dretom ali vrvico močno zvežemo, da se vse skupaj močno in trdno drži. Na zunanji strani mora biti dreto ali vrvica prepleteno navzkriž, na notranji strani (proti ustnicam) pa navpično. Fino poravnamo zgornje odprtine z brusom, da so v vrsti popolnoma v ravnini.

2. faza: 25 ur

3. faza: 7 ur

4. faza: 4 ure

Čas izdelave trstike: 51 ur

	4. faza: Uglasitev po tipični uglasitvi za 17-ko ali 21-ko. Uглаšujemo jih s smrekovo smolo ali plutovinastimi čepki ustrezne debeline.	
Pomen izdelka za ohranjanje kulturne dediščine:	<i>Nekatera ljudska glasbila (trstenke, žvegle, harmonike ...) so posebnost in so se razvila na podlagi znanj naših mojstrov. Ljudsko glasbilo lahko postane vsak predmet, doma narejen ali kupljen, oz. vsako glasbilo, če nanj igrajo ljudski godci glasbo s svojega godčevskega sporeda. O tem ali je neko glasbilo ljudsko ali ne, odloča raba.</i> <i>Uporablja se lokalni material, ohranja se tradicijo, ki je bila pri nas zelo razširjena. To se pokaže že v lokalnih poimenovanjih za glasbilo: bajs, diplenjak, vugaš, drdra, meh, cukimuki, prda, medo ... Uporabljali so ga ob družinskih in cerkvenih praznikih, porokah, koledovanju, ob pustu ipd.</i> <i>Najstarejše glasbilo na svetu, 60.000-letna piščal, je bila najdena med arheološkimi izkopavanji najdišča Divje babe blizu Cerknega in je izdelek neandertalca. Izdelana je iz stegnenice mladega jamskega medveda, v katero so narejene štiri luknjice.</i> <i>Inštrumentalna glasba ima v Sloveniji dolgo tradicijo. Prvo upodobitev inštrumenta panova piščal (ali trstenke) si lahko ogledamo na situli iz Vač (5. stoletje p. n. št.). V srednjem veku je bilo izdelovanje glasbil domena različnih obrtnikov: trobila so izdelovali mojstri kovinskih strok: zlatarji, kotlarji, kleparji;</i>	

	<i>izdelovanje lesenih pihal pripisujejo tesarjem ali strugarjem ... V preteklosti so glasbilarski mojstri izdelovali različne inštrumente in so se redkeje specializirali za samo eno zvrst. Ker je bil slovenski prostor premajhen za nastanek večjih glasbilarskih delavnic, je veliko inštrumentov prišlo k nam iz tujine, predvsem pihala, trobila in tolkala.</i>	
PREVERJANJE PRAKTIČNE USPOSOBLJENOSTI	Merila za preverjanje kakovosti izdelka/izdelkov	Izločilna merila
Tehnološka dovršenost in kakovost izdelka/izdelkov: 	Rokodelec naj izdela tri velikosti lončenih basov, od katerih mora biti eden s sirkovo paličico in dva z bukovo oz. struženo paličico. LONČENI BAS: – videz starega lonca (barva), – oblika lonca – trebušast z zavihki pri odprtini, – pravilen zvok glasbila, – kakovost, velikost in debelino sirkove paličice, ravno tako stružene paličice, le da mora biti obdelava primerna, da ustvarja zvok, – primerna debelina, obdelava, trpežnost in prožnost mehurja. Čas izdelave izdelka: 30 ur	– Premajhen lonec, prevelika ali premajhna odprtina, preveliki ali premajhni zavihki, premajhen trebušček lonca, napačna, nekvalitetna barva, – slaba glina, odkrušeni delci, – premalo prožen mehur, – pravilna paličica, nameščena v sredino, se ne izpuli, – mehur in paličica, ki zdržita težo lonca, – glasbilo, ki ne razpade,

	TRSTENKA: Rokodelec naj izdelava dve velikosti trstenk. - pravilna dolžina cevčic, - dober material/trstika, - pravilno vezanje, - skladen videz, - pravilna uglasitev, - poravnan in gladek zgornji rob. Čas izdelave izdelka: 51 ur	– <i>globok zvok, ki se poglobi z velikostjo lonca.</i> - <i>Nepravilna oblika,</i> - <i>krhke cevčice,</i> - <i>nepravilna vezava,</i> - <i>prešibka vezava,</i> - <i>tih zvok in nepravilna uglasitev,</i> - <i>predebele ali pretanke cevke,</i> - <i>zgoraj hrapav rob ali neravna zgornja vrsta.</i>
--	--	--

VSEBINE PRAKTIČNEGA USPOSABLJANJA Kandidat mora opraviti obe točki rokodelske sheme. 2. GOSLARSTVO a. IZDELOVANJE VIOLIN: - oblanje ali spahovanje centralnega spoja pri resonančnem dnu in pokrovu violine, - priprava kleja in lepljenje, - upasovanje rebra godala, - izdelava intarzije, - izdelava ubiralke, - izdelava »duše« (stebriček, ki povezuje dno in pokrov violine), - kandidat prinese že izdelan vrat violine, - na podlagi tega pokaže postopek vdelave vratu v trup. b. VZDRŽEVANJE VIOLINE: - odlitki in kalupi, - popravilo mize in hrbtišča, - popravila reber godala, - popravila vratu in spiralne glave godala. - menjava srebrnega povitja, - menjava usnjenega dela, - priprava žime za lok.	Predlagano število ur praktičnega usposabljanja 16–35 ur
--	--

Materiali in njihove lastnosti (prednost imajo lokalna gradiva):	Les: - rebrasti javor, - smreka (resonančna), - ebenovina: pušpan ali palisander. Ostali material: - strune, - kobilica (neobdelana kobilica), - fini oglaševalec, - komplet opreme za violino (šest- ali sedemdelni: klubi, strunik, gumb, vez za strunik), - vložek ali intarzija (iz hruškovega ali topolovega furnirja ali oblancev), - klej (kožni ali ribji), - lak (iz naravnih materialov oz. vse oblike špiritnih lakov, ki jih uporabljamo pri retuširanju,) - smole (šelak, sandarak, brinova smola, benzoe), - različni naravni pigmenti, - laneno olje ali laneni firnež, - naravna razredčila: alkohol, terpentin, špikovo olje, - brusni papir, - plovec v prahu, - tripoli v prahu, - parafinsko ali olivno olje, - kamni za brušenje orodja, - žima, - biserna matica (iz srebra),	<i>Čas priprave materiala:</i> <i>Priprava materiala za vzdrževanje: 24 ur</i> <i>Vzdrževanje in servisiranje loka in violine: 10 min</i>
--	--	--

	- usnje, - svilena nit (za lok), - slonovina, jelovina (s certifikatom), - kreda (za restavriranje), - mavec, - armirna mreža, - vezana plošča (za odlitke pri restavriranju), - plastelin, - celofan (za restavriranje), - lanena nit.	
Orodja in naprave <i>(prednost imajo ročna orodja za tradicionalne tehnike izdelave):</i>	- različni čopiči za lakiranje, - klešče, - kladiva, - merilnik debeline, - spatule za odpiranje inštrumentov, - različne podložke, - obličji, - ročne žage, - dleta, - tračna žaga, - brusilka, - različne svore, - pile, - ravnila,	

	- šestila, - noži, - skalpeli, - pincete, - kotniki, - rezilniki, - črtalnik.	
Tehnologija izdelave <i>(prednost imajo tradicionalne tehnike izdelave):</i>	a.) IZDELOVANJE VIOLINE Pogoj za sodelovanje na usposabljanje je posnet postopek samostojne izdelave godala (po dogovoru kandidat izbere violino, violo ali čelo) in specifičnih podrobnosti, po katerih bomo prepoznali, da gre za isti inštrument (15-minutni videoposnetek). Kandidat prične s parom smreke in javorja (velikost standardne violine). Oblanje ali spahovanje centralnega spoja pri resonančnem dnu in pokrovu violine: - izberemo primeren oblič ter pričnemo z brušenjem z rezilom obliča, - pripravimo tesen spoj, uporabimo popolnoma nabrušeni oblič, - oblanje spoja mora dati popolnoma tesen spoj.	a.) Čas izdelave izdelka: 35 ur

	Priprava kleja in lepljenje: - lepilno površino segrejemo, - klej moramo biti razredčiti z vodo do ravno pravšnje gostote (da se pri nanašanju ne začne prehitro »želirati« in se vlakna dobro povežejo med seboj), - lepilo hitro in enakomerno nanese in plošči stisnemo skupaj, - spoj ne sme biti viden. Upasovanje rebra violine: - primerno izberemo material in ga z obličem stanjšamo na končno debelino, - vdelamo rebro tako, da se popolnoma prilega notranjemu izbočenju. Kandidat mora dobro poznati postopek lepljenja z klejem. Izdelava intarzije: - ročno urežemo kanal za intarzijo, - izdelamo eno špico pri kanalu, - izdelamo krivljenje intarzije in udelamo eno špico pri intarziji, - sledi postopek lepljenja intarzije s klejem v kanal.	
--	---	--

	Izdelava ubiralke: - izberemo par kvadra lesa ebenovine ali bukovine oz. javorjevega lesa, - pripravimo načrt ubiralke (priskrbi ocenjevalec), - oblamo ubiralke po osnovnih načelih oblanja, končno dolžino odžagamo, ob straneh pa naredimo konus (spodnja in zgornja širina), - zgornji del ubiralke oblikujemo v polkrožni profil oz. po standardnemu polmeru, - na spodnjem delu ubiralke izdolbemo konkavni del ubiralke in dokončamo z malimi obliči in strguljami. Udelava »duše« (stebriček, ki povezuje dno in pokrov violine): - izberemo primeren material, odcepimo kos smreke in ga oblamo do končne debeline v kvadratnem preseku, - »dušo« oblamo v osem kotni presek, vogale rahlo oblamo in zbrusimo v okrogli profil ter končno mero, ki jo določimo vnaprej. Detajl rezbarjenje polžka: izdelava »očesa« – zadnjega najvišjega nivoja ter zaključek očesa polžka: - ob upoštevanju osnov uporabe okroglih rezbarskih dlet in poznavanju zakonitosti lesa oblamo surovi kos javorja, in sicer v obliko kvadra, kjer morajo biti vsaj tri površine kvadra v točnem pravem kotu,	
--	---	--

	- zarišemo obliko vratu in polžka na obeh straneh ter natančno izžagamo in brusimo do popolne oblike polžka; - kandidat prinese že izdelani vrat violine, - na podlagi tega pokaže postopek udelave vratu v trup, - violino polakiramo. b.) VZDRŽEVANJE VIOLINE Odlitki in kalupi: - izdelamo mavčni odlitek, - pripravimo poliestrsko smolno maso, - izdelamo odlitek <u>zobne</u> mase, - pripravimo lesen »protikalup«. Popravilo pokrova in dna: - opravimo popravke izbočenja loka, - opravimo popravke rebra (menjava rebra), - dubliramo list, - nadomestimo list, - znova združimo sredinski spoj (upasovanje sredinskega spoja), - zamenjamo vogale, - popravimo razpoke,	<i>b.) Čas izdelave/vzdrževanja izdelka: 35 ur</i>
--	---	---

	- dubliramo oba roba pokrova, vključno z menjavo intarzije ali vložka in robov, - popravimo ebenovinasto krono, - znova namestimo robove, - popravimo zaplato osrednjega dela violine, - ojačamo pokrov pri zgornjem ali spodnjem krclju, - popravimo zaplato pri »duši« za zvočno palico, - popravimo zaplato skozenj pokrov, - popravimo vložek ali intarzijo, - popravimo poškodbe zaradi črvov. Popravila uboda violine: - popravimo razpoke uboda, - delna zamenjamo ubod, - poravnamo deformirani ubod, - popravimo luknje v ubodu, - zamenjamo zgornji ali spodnji krcelj in skrajšamo ubod, - dubliramo ubod, - dodamo višino uboda. Popravila vratu violine in polžka: - pripravimo nove ubiralke in zgornji sedelc, - zapremo luknje za ključce, - udelamo novi vrat v polžek, - udelamo nastavitve vratu v trup, - popravimo bočno obrnjeno stran zatiča, - nadomestimo spirale pri polžku.	
--	---	--

	Les in lak: - priprava in preparacija lesa, - pripravimo materiale za lakiranje, - lakiranje (po različnih tehnikah lakiranja). Prilagoditve in optimizacija zvoka. VZDRŽEVANJE LOKA ZA VIOLINO Menjava srebrnega povitja: - odstranimo usnje, - odvijemo prejšnje povitje, - ocenimo, kateri tip povitja bo najbolj primeren za naš lok, - kolut srebrne žice pritrdimo ob mizo, - navijemo srebrno žico (po določeni tehniki navijanja), - nato spojimo/spajkamo konec srebrne žice. Menjava usnjenega dela: - izrežemo košček približne dolžine usnja, - s posebnim nožem stanjšamo vse robove usnja, - med lepljenjem usnja pazimo, da se konci usnjenega koščka natančno prilegajo in se spojijo oz. ukrivijo z lokom, - lok razstavimo na dele, - dele loka očistimo,	
--	---	--

	- izdelamo lesene zagozde, - odmerimo količino žime za lok, - naredimo vozel na eni strani žime, - ostanek žime porežemo, - vozel napojimo z vročo kolofonijo ali sekundnim lepilom, - obdelamo zagozdo, da se prilega v luknjo, kjer bo vozel iz žime, - z zagozdo (pod pritiskom) vstavimo preparirani vozel v žabico in jo zagozdimo v luknjo v žabici, - drsno ploščico vstavimo nazaj v žabico in srebrni (ali zlati) obroček, - žimo razširimo z drugo zagozdo, ki pride v obroček, - žimo zmočimo in razčešemo, da se dlake razporedijo popolnoma vzporedno, - odmerimo mesto za drugi vozel (dolžina), - vozel zavežemo na drugi strani žime, - odrežemo odvečno žimo, - preostali del posušimo in požgemo nad špiritnim gorilnikom (odvečna dlaka), - vozel prepariramo (kot prej), - vozel vstavimo v luknjo v špici loka in pričvrstimo z drugo zagozdo, ki smo jo pred tem obdelali tako, da se popolnoma prilega, - lok sestavimo nazaj, - žimo napnemo, - pustimo, da se žima posuši (nekaj ur), - vijake (kjer je stik vijaka z matico) podmažemo s parafinom.	<i>Čas izdelave izdelka:</i> <i>2 uri</i>
--	--	--

Pomen izdelka za ohranjanje kulturne dediščine:	<i>Glasbila lahko delimo na več načinov, toda najbolj uveljavljeni sta delitvi po načinu izvajanja (godala, pihala, tolkala, trobila, brenkala, glasbila s tipkami) in znanstvena (akustična) razdelitev (idiofoni – samozveneči inštrumenti, metalofoni – inštrumenti, pri katerih zveni kovina, ksilofoni – inštrumenti, pri katerih zveni les, kordofoni – inštrumenti, ki zvenijo z vibriranjem strun, aerofoni – inštrumenti, ki delujejo s pomočjo zraka, membranofoni – inštrumenti, pri katerih zvenijo napete kože, elektrofoni – inštrumenti, ki delujejo s pomočjo elektrike ali elektronike).</i> <i>Glede na delitev glasbil lahko razberemo, da gre za različne materiale (les, kovina, glina, usnje, lubje idr.), tehnike in uporabljeno orodje. Izdelava inštrumenta temelji na poznavanju in pravilni izbiri materiala, ki ga je treba primerno pripraviti (les npr. pravilno razžagati, sušiti, hraniti itd.). Sledi ustrezna obdelava materiala (za harmoniko npr. pravilna izbira obdelave lesa, način obdelave lesa, lepljenje lesa, urarska natančnost pri montaži spojev in sklopov, prava izbira glasilk itd.), da ohranimo ali ustvarimo resonančnost in kakovost zvoka. Na koncu je glasbilo treba uglasiti, za kar je potreben občutek za zvok in posluh. Za svoje delo potrebujejo izdelovalci različna orodja in prilagojene stroje za izdelavo.</i> <i>Izdelovalci glasbil v Sloveniji imajo različne statuse. Lahko so registrirani kot podjetniki, obrtniki, rokodelci ali pa se z izdelovanjem ukvarjajo ljubiteljsko. Nekatera ljudska glasbila (trstenke, žvegle, harmonike idr.) so posebnost in so se razvila na podlagi znanja naših mojstrov. Ljudsko glasbilo lahko postane vsak predmet, izdelan doma ali kupljen, oz. vsako glasbilo, če nanj glasbo igrajo ljudski godci s svojega godčevskega sporeda. O tem, ali je neko glasbilo ljudsko ali ne, odloča raba.</i>	
---	--	--

PREVERJANJE PRAKTIČNE USPOSOBLJENOSTI	Merila za preverjanje kakovosti izdelka/izdelkov	Izločilna merila
Tehnološka dovršenost in kakovost izdelka/izdelkov:	a. IZDELAVA VIOLINE: - Spoj se mora popolnoma prilagajati ter dobro tesniti. - Klej ne sme biti preredek ter nanesen enakomerno. - Spoj ne sme biti viden. - Rebri se mora popolnoma prilegati notranjemu izbočenju. - Špica se mora končati v elegantni krivulji. - Intarzija v špici mora dobro tesniti. - Ubiralka mora biti izdelana po točno določenih proporcijah. - Površina ubiralke mora imeti jasno linijo. - Površina ubiralke nima pomuljenih robov. - Polžek mora imeti jasne reze, narejene z dletom, tekoče linije, spirale in vijačnice. - Detajli okoli očesa morajo imeti jasne linije in čim manj vidne sledi brušenja. Končni čas izdelave izdelka: 35 ur.	a. IZDELAVA VIOLINE - <i>Spoj se ne prilega popolnoma ter ne tesni dobro.</i> - <i>Klej je preredek in nanesen neenakomerno.</i> - <i>Spoj je viden.</i> - <i>Nepopolno prileganje rebra notranjemu izbočenju.</i> - <i>Špica se ne konča v elegantni krivulji.</i> - <i>Intarzija v špici ne tesni dobro.</i> - <i>Ubiralka ni izdelana po točno določenih proporcijah.</i> - <i>Površina ubiralke nima jasne linije.</i> - <i>Površina ubiralke ima pomuljene robove.</i> - <i>Polžek nima jasnih rezov, narejenih z</i>

	b. VZDRŽEVANJE VIOLINE: - Vsi leseni spoji morajo biti nevidni in se popolnoma prilegati. - Na originalnem izdelku ni vidnih poškodb zaradi postopka vzdrževanja. - Postopek vzdrževanja mora biti čim manj invaziven (da ohranimo čim več originalnega materiala). - Ohranjen mora biti osnovni karakter originalnega godala. - Sledi posega morajo biti čim manj vidne in zlite z originalnim godalom. Končni čas izdelave izdelka: 35 ur	<i>dletom, tekočih linij, spiral in vijačnice.</i> - <i>Detajli okoli očesa nimajo jasnih linij, vidne so sledi brušenja.</i> b. VZDRŽEVANJE VIOLINE: - <i>Vsi leseni spoji so vidni in se ne prilegajo popolnoma.</i> - <i>Na originalnem izdelku so vidne poškodbe zaradi vzdrževanja.</i> - <i>Postopek vzdrževanja je vidno invaziven (zelo malo ali malo ohranjenega osnovnega materiala).</i> - <i>Ni ohranjen osnovni karakter originalnega godala.</i> - <i>Sledi posega so vidne in niso zlite z originalnim godalom.</i>
--	---	--

	VZDRŽEVANJE LOKA ZA VIOLINO Menjava srebrnega povitja: - Povitje mora biti tesno izdelano, brez razmakov ali zrahljanih delov. Menjava usnjenega dela: - Vsi robovi usnja se morajo tesno prilegati, da so zlit z lokom oz. palico loka. - Usnje mora biti enakomerno debelo po celem obodu usnja. - Konec povitja mora biti popolnoma stanjšán, da konca ni mogoče občutiti ali videti. Žima - Dlake morajo biti enakomerno napete po celotni širini (suha žima); dolžina žime mora biti ravno prava (odvisno od letnega časa; jeseni/pozimi mora biti žima daljša). - Vozel mora dobro tesno zategnjen. - Zagozdi se morata tesno prilegati, da ne ustvarjata pritiska v špici (to lahko povzroči razpoke v špici). Končni čas izdelave izdelka: 2 uri.	VZDRŽEVANJE LOKA ZA VIOLINO <i>Menjava srebrnega povitja:</i> - <i>povitje ni tesno izdelano, razmaki oz. zrahljani deli so vidni.</i> <i>Menjava usnjenega dela:</i> - <i>Vsi robovi usnja se ne prilegajo tesno in se ne zlijejo z lokom oz. palico loka.</i> - <i>Usnje ni enakomerno debelo po celem obodu usnja.</i> - <i>Konec povitja ni popolnoma stanjšán, konec je mogoče občutiti ali videti.</i> Žima: - <i>Dlake niso enakomerno napete po celotni širini (suha žima).</i> - <i>Dolžina žime ni prava (odvisno od letnega časa, jeseni/pozimi mora biti žima daljša).</i>
--	--	---

		- <i>Vozel ni dobro zategnjen.</i> - <i>Zagozdi se ne prilegata dobro, saj ustvarjata pritisk v špici.</i>
--	--	---

Soglašam:

dr. Anže Logar,

minister za gospodarstvo, delo in šport